

inquit, in utero matris clausus baptizari debet; si tamen infans caput emiserit, & periculum mortis immineat, baptizetur in capite; nec postea, si vivus evaserit, erit iterum baptizandus. Ac si aliud membrum emerferit, quod vitalem indicet motum, in illo, si periculum impendeat, baptizetur; tunc si natus vixerit, erit sub conditione baptizandus, eo modo: si non es baptizatus, ego te baptizo in nomine, &c. Si vero ita baptizatus deinde mortuus prodierit ex utero, debet in loco sacro sepeliri. Idem docet S. Thomas. (3. part. quæst. 68. art. 11. ad 4.)

C A P U T I I I.

De forma Baptismi.

FORMA Baptismi sita est in verbis quibus consecratur aquæ elementum. Tribus in articulis expendemus; 1º. utrum necessaria Baptismi forma in expressa Personarum Sanctissimæ Trinitatis invocatione consistat; 2º. an Baptismus aliquando divinâ dispensatione datus fuerit in solius Christi nomine; 3º. Varias quæstiones ad formam pertinentes resolvemus.

A R T I C U L U S P R I M U S.

Utrum Baptismi forma in expressa SS. Trinitatis Personarum invocatione consistat.

Vel à primis Ecclesiæ temporibus extirpate Hæretici, qui de Sanctissimæ Trinitatis mysterio perperam sentientes, Baptismi formam corrumpere. Recentiores autem Heterodoxi, Lutherus, Zuinglius, Calvinus & alii, consuetam quidem in Ecclesia

Ecclesiæ formam, nempe Sanctissimæ Trinitatis invocationem, retinuerunt; sed non ita necessariam habuere, ut eâ prætermisâ non valeat Baptismus; ille autem error ipsorum principii planè consentaneus est. Cum enim hominem solâ fide justificari velint, necesse fuit ut dicerent ab expressa Sanctissimæ Trinitatis invocatione Baptismi veritatem non pendere: *Non dubitem*, inquit Lutherus, *si quis in nomine Domini suscipiat* (Baptismum), *etiamsi impius Minister non det in nomine Domini, verè baptizatum esse in nomine Domini; non enim in conferentis tantum, quantum in suscipientis fide, sita est virtus Baptismi.* (Lib. de captiv. Babylon. cap. de Bapt. Edit. Wittemb. tom 2. pag. 75.)

P R O P O S I T I O.

Ad necessariam Baptismi formam requiritur expressa trium Sanctissimæ Trinitatis Personarum invocatio.

Prob. Christus Apostolis sic præcipit: *Euntes docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti.* (Matth. 28. 19.) Porro ad necessariam Baptismi formam pertinet illa Sanctissimæ Trinitatis invocatio, quam Christus conferendo Baptismate adhiberi iussit: atqui Christus in præfatis verbis expressam trium Sanctissimæ Trinitatis Personarum invocationem in perficiendo Baptismate adhiberi imperavit. *Lex tingendi*, inquit Tertullianus, *imposita est, & forma præscripta: Ite, docete nationes, tingentes eas in nomine Patris, &c.* (Lib. de Bapt. cap. 13.) Dominus, ait S. Cyprianus, *post resurrectionem Discipulos suos mitens, quemadmodum baptizare deberent, instruxit & docuit dicens: docete gentes omnes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti.* (Epist. 73. pag. 131. Edit. Baluz.) In prædictis denique Christi verbis, verum de adhibenda trium Personarum divinarum invo-

catione præceptum ita agnovit Ecclesia, ut nullum, ac proinde iterandum esse judicaverit Baptismum ab iis hæreticis datum, qui ritum hunc violassent.

Prob. 2°. ex Patribus: *Quomodo quidam dicunt, ait S. Cyprianus, gentilem in nomine Jesu Christi... baptizatum remissionem peccatorum consequi posse, quando ipse Christus gentes baptizari jubeat in plena & adunata Trinitate? (Epist. 73. pag. 134.) S. Ambrosius: Nisi baptizatus fuerit (Catechumenus) in nomine Patris &c. remissionem non potest accipere peccatorum. (Lib. de mysteriis, cap. 4. n. 20.) S. Augustinus affirmat Baptismum consecrari evangelicis verbis, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, (Lib. 3. de Bapt. cap. 15. tom. 9. pag. 115.) Certa sunt, inquit idem Doctor, illa evangelica verba, sine quibus non potest Baptismus consecrari. (Lib. 6. de Bapt. cap. 25. n. 47. tom. 9. pag. 176.) Illis Patribus facile esset alios adjungere, nisi brevitati consulendum esset. Porro ea trium Personarum invocatio ad necessariam Baptismatis formam pertinet, sine qua nec remissio peccatorum obtineri, nec Baptismus consecrari potest: atqui ex laudatis Patribus, sine distincta trium Personarum divinarum invocatione, nec remissio peccatorum obtineri, nec, &c. ergo, &c.*

Solvuntur objecta.

Objic. 1°. Ad Baptismi integritatem satis est ut Minister dicat: *Ego te baptizo in nomine Sanctissimæ Trinitatis*; ergo minime necessaria est distincta trium Personarum invocatio.

Resp. Neg. ant. Non licet enim à divinæ legis præscripto vel tantillum recedere, & Baptismatis formam ad arbitrium immutare: atqui Christus Baptismum cum expressa trium Personarum divinarum invocatione consecrari præcepit iis verbis: *Euntes docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, &c.* quibus in verbis SS. Patres præceptum ita inviolabile agnoverunt, ut sine

distincta trium Personarum appellatione Baptismum perfici non posse affirmaverint, eumque ut nullum semper habuerit Ecclesia. Quapropter in Concilio generali Nicæno anni 325, Patres Novatianorum Baptismum admisere, utpotè cum expressa Sanctissimæ Trinitatis Personarum invocatione celebratum; contra vero Paulianistarum Baptisma iterandum esse pronuntiârunt (can. 19.), quia eandem hanc formam prætermittēbant; ergo non satis est ut Minister hanc formam adhibeat: *Ego te baptizo in nomine Sanctissimæ Trinitatis.*

Inst. Qui Trinitatem generatim appellat, non minus dicit quam qui tres Personas sigillatim nominat: ergo hæc forma: *Ego te baptizo in nomine Trinitatis* tantum valet quantum ista: *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti.*

Resp. Dist. ant. Non minus dicit quantum ad rem ipsam, conc. quantum ad formam Baptismi requiritur, neg.

Fateor equidem quantum ad rem ipsam significatam sensumque theologicum perinde esse, si Trinitatem generatim, si tres Personas sigillatim appellaveris; verum hæc duo maxime discrepant, ratione habita formæ Baptismatis, quam Christus non in generali Trinitatis appellatione, bene vero in distincta trium Personarum invocatione constitutam voluit. Porro in iis quæ à libera Christi institutione pendent, qualis est Sacramentorum forma, non licet argumentis philosophicis indulgere; si quid enim valeret hujusmodi argutiæ, similiter probaretur verum fore Baptismum, si quis diceret: *Ego te baptizo in nomine Dei*: nam qui unum Deum appellat, revera totam Trinitatem significat, cum tres in Deo sint Personæ; standum est igitur regulæ à Christo his verbis præscriptæ euntes, &c.

Obj. 2°. S. Ambrosius hæc habet: *Si unum in sermone comprehendas, aut Patrem, aut Filium, aut Spiritum Sanctum, fide autem nec Patrem, nec*

Filium, nec Spiritum Sanctum abneges, plenum est Fidei Sacramentum. Cujus rei hanc rationem affert; quia qui unum dixerit, Trinitatem signavit. (*Lib. 1. de Spiritu Sancto, c. 3. n. 42. & 44.*) Unde sic disputatur: Qui docet valere Baptismum, quamvis solus nominetur aut Pater, aut Filius, aut Spiritus Sanctus, modo non abnegentur alia Personæ; ille ad Baptismi veritatem non requirit expressam trium Personarum invocationem: atqui ita docet S. Ambrosius; ergo, &c.

Resp. Dist. maj. Qui docet valere Baptismum, quamvis nominetur à Ministro solus, vel Pater, vel Filius, vel Spiritus Sanctus, ille, &c. conc. qui docet valere Baptismum, quamvis nominetur à Sacramento suscipiente solus, vel Pater, vel Filius, vel Spiritus Sanctus, ille &c. neg. maj. dist. par. min.

Fateor ita difficilem & intricatum esse hunc Ambrosii locum, ut crediderint nonnulli eum existimasse, ad Baptismum sufficere unius personæ divinæ invocationem; quantum autem ab illa opinione abhorreat S. Doctor satis ipse declarat, his verbis: *Credit.... catechumenus: .... sed nisi baptizatus fuerit in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, remissionem non potest accipere peccatorum.* (*Lib. de mysteriis, cap. 4. n. 20*) Porro tantum Doctorem secum turpiter pugnare non putandum est, cum ipsius verba benigniorem sensum admittant: hoc unum scilicet videntur significare, nimirum Baptisma suum posse effectum integrum sortiri, quamvis ille qui baptizatur interrogatus, ut moris erat, an credat in Patrem, & Filium, Spiritumque Sanctum, responderit se credere in Patrem, aut Filium, aut Spiritum Sanctum; modo, cum unam ore confitetur Personam, aliarum fidem in corde retineat. Profert enim exemplum Eunuchi Candacis Reginae, quem dicit *plenum mysterium esse consecutum*, quia hanc fidei professionem emiserat; *Credo Filium Dei esse*

Christum. (*Ibid. n. 41.*) De fide igitur Baptismum suscipientis eo loco sermonem habet Ambrosius, non de invocatione à Ministro Baptismatis adhibenda.

Præterea post objecta verba sic pergit Ambrosius: *Quamvis & Patrem, & Filium, & Spiritum Sanctum dicas, & aut Patris, aut Filii, aut Spiritus Sancti minuas potestatem, vacuum est omne mysterium*: atqui hæc verba de Ministro Baptismatis intelligi nequeunt. Vacuum enim non est Sacramentum à Ministro cum trium Personarum divinarum appellatione celebratum, etiam si de Patris, aut Filii, aut Spiritus Sancti potentia male sentiat. Alioqui dicendum esset veritatem & effectum Baptismatis à fide Ministri pendere; quod dogma hæreticum est, non semel ab Ecclesia profligatum. Totæ ergo orationis series postulat ut de Baptismum suscipiente accipiantur objecta S. Doctoris verba, non autem de Ministro formam pronuntiante. Quo posito, nulla est difficultas.

ARTICULUS II.

Utrum aliquando Baptismus in solius Christi nomine fuerit celebratus.

Ea de re non una est Theologorum Scholasticorum opinio. Alii enim existimant non Apostolorum duntaxat temporibus, sed etiam subsequen-
tibus, valuisse & etiamnum valere Baptismum in solo Christi nomine datum; ita videntur sentire Beda, (*Comment. in Act. Apost. cap. 10.*) Hugo à S. Victore, (*Lib. 2. de Sacram. part. 6. cap. 2.*) Magister sententiarum, (*Lib. 4. dist. 3.*) & alii.

Quidam docent Apostolos in solo Christi nomine baptizasse ex legitima dispensationis causa, nempe ad majorem venerabilis illius Nominis commendationem, quod Judæi & Gentiles execrabantur;

sed deinde sublatâ hac dispensationis causa, non valere Baptismum, nisi sub trium Personarum divinarnum invocatione datum; ita S. Thomas, (3. part. quæst. 66, art. 6. ad. 1.) S. Bonaventura, (in. 4. dist. 3. 1. part. art. 2. quæst. 2. ad. 3.)

Alii tandem putant Apostolos numquam in solo Christi nomine baptizasse, sed distinctam Patris, & Filii, & Spiritus Sancti appellationem semper adhibuisse; quibuscum sit:

P R O P O S I T I O.

Apostoli numquam in solo Christi nomine baptizârunt.

Prob. ex toties allegatis Christi verbis: *Euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti; docentes eos servare omnia quæcunque mandavi vobis.* Hic Apostolis præcipit Christus ut in conferendo Baptismate, singulas Sanctissimæ Trinitatis Personas appellent, eamque formam cuique retinendam proponant; quod lapsi consentitur adversarii: atqui verisimile non est Apostolos recentissimum illud tanque perspicuum mandatum statim prætermisisse, illiusque omitrendi exemplum aliis præbuisse.

Reponunt autem adversarii id Apostolos pro libitu non egisse; sed, factâ sibi prius à Legislatore licentia, ut Christi nomen honorificentius exciperetur; at huiusmodi dispensatio merum est commentum: 1°. enim quis putaverit prudentissimum Legislatorem, qualis fuit Christus, legem imponere disertisque verbis præscribere ut Præcones sui eam omnibus servandam proponant, & simul illius prætermittendæ licentiam concedere?

2°. Hæc Apostolis concessa dispensatio fictitia est, de qua silent omnino Scripturæ, & præcæ ætatis Scriptores, qui eo certius morem agendi Apostolorum cognoscere poterant, quo proprius ad

temporâ apostolica accedebant: atqui de singulari privilegio Apostolis concessio in solius Christi nomine baptizandi, tacent Scripturæ & Patres antiquissimi, vel etiam cum necessariam Baptismi formam explicant. Totam Trinitatem invocandam esse ita decernunt, ut inter apostolicam ætatem, & subsequencia tempora nihil discriminis statuunt; quod patet ex testimonio supra descriptis.

3°. Levissima est quam asserunt adversarii hujus dispensationis causa; hanc enim Apostolis concessam volunt, ut nomini Christi major autoritas & reverentia conciliaretur: atqui hæc ratio proflus infirma est, vel potius nulla: Baptismus enim iis tantum conferebatur, qui jam noverant Christum esse Deum, fidemque hanc profitebantur; præterea non solus Christus Judæis & Gentilibus erat ludibrio & execrationi; sed ipsis non minus displicebat, merumque figmentum videbatur altissimum Sanctissimæ Trinitatis mysterium, & unius Divinitatis in tribus Personis individua majestas: si ergo Baptismus in Christi nomine eam ob causam conferendus fuit, quia Nomen istud permultis invisum erat, debuit etiam in nomine Sanctissimæ Trinitatis dari, cujus cultum, ut superstitiosum, plurimi despiciebant.

Denique si potuerunt Apostoli in solius Christi nomine baptizare, ut ejus gloriæ confulerent, hæc eadem ratio tunc locum habuisset, quando urgebat suam Christo Divinitatem adversus Hæreticos asserendi necessitas: atqui tamen iis etiam temporibus, quibus per universon orbem grassabatur Arianorum Christi Divinitatem negantium impietas, sancitum est à Nicænis aliisque Patribus non valere Baptismum, nisi cum trium Personarum invocatione celebratum; ergo nec Scriptura, nec Traditione, nec ulla necessitate nititur eorum opinio, qui putant Apostolos ex dispensatione sibi concessa, in solius Christi nomine baptizasse; aliud vero apertum est Christi præceptum de

Baptismate cum trium Personarum invocatione perficiendo; ergo, &c.

Solvantur objectiones.

Objic. 1°. In actis Apostolorum non semel legitur S. Petrus Judæos poenitentes alloquitur: *Baptizetur unusquisque vestrum in nomine Jesu Christi: (Act. 2. 38.)* De Samaritanis credentibus dicitur: *In nomine Jesu Christi baptizabantur viri ac mulieres. (Ibid. cap. 8. v. 12.)* Ergo certum est Apostolos ex quâdam dispensatione sibi concessâ, in solius Christi nomine baptizasse.

Resp. Dist. ant. In Christi nomine baptizasse, id est, virtute & potestate Christi, conc. ant. id est, invocatione nominis Christi, rursus distinguo; sed non prætermittis aliis Personis, conc. iis prætermittis, neg.

Duplex itaque afferri potest huic difficultati responsio. 1°. Nulla est necessitas objecta Scripturæ verba accipiendi de Baptismatis forma, quasi hoc modo baptizaverint Apostoli: *Ego te baptizo in nomine Christi*: significare enim possunt baptismum: ex autoritate Christi conferri, suamque omnem virtutem & efficaciam ab eo mutuari; nam Scripturis id satis familiare est, ut voce istâ, *nomen*, virtutem, potestatem, autoritatemque designent. Sic, v. g. Deum alloquitur Propheta: *In nomine tuo spernemus insurgentes in nobis. (Psal. 43. 6.)* Homini qui ab ortu claudus erat dixit Petrus: *In nomen Jesu Christi Nazareni surge & ambula. (Act. 3. 6.)* Apostolos sic interrogant Synagogæ Principes: *in quo nomine fecistis hoc vos?* Quibus respondet Petrus: *In nomine Domini nostri Jesu Christi*: (*Ibid. cap. 4. v. 7. & 10.*) atqui in iis aliisque similibus Scripturæ locis vox, *nomen*, idem sonat ac virtus, autoritas, potestas; eodem igitur modo intelligi potest in objectis Scripturæ testimoniis.

2°. Si quis tamen voluerit formam Baptismatis sibi designari, per me licebit, modo concedatur Sacramentum illud in nomine Christi ita fuisse celebratum, ut aliæ Personæ diviæ non fuerint prætermittæ. Numquid enim, ut jam diximus, verisimile est Baptismi formam in distincta Sanctissimæ Trinitatis invocatione à Christo constitutam Apostolos immutasse, vel aliquam in ea dispensationem accepisse? Nec illud inferre licet ex eo quod in nomine Christi baptizaverint: enim vero (*Act. 2.*) narratur Petrum prædicasse *Jesum crucifixum. (Ibid. 8.)* Legimus Philippum Eunuchum, *Jesum* annuntiasse; numquid inde colliges Petrum & Philippum ita Jesum prædicasse, ut Patrem & Spiritum Sanctum omiserint? Nequaquam profecto; pariter ergo cum legimus Apostolos in nomine Christi baptizasse, inde concludere non licet: ab iis neglectas fuisse alias Sanctissimæ Trinitatis Personas, *Quod in actis Apostolorum*, ait S. Cyprianus, *Petrus . . . . dicit . . . . baptizetur unusquisque vestrum in nomine Domini Jesu Christi . . . . Jesu Christi mentionem facit, non quasi Pater omittetur, sed ut Patris Filius quoque adjungeretur. (Epist. 73. ad Jubaianum, edit. Baluz. pag. 134.)* Denique Paulus quosdam discipulos sic interrogat: *Spiritum Sanctum accepistis credentes? Illi vero respondent: Neque si Spiritus Sanctus est audivimus. Tunc respondit Apostolus: In quo ergo baptizati estis? (Act. 19. v. 2. & 3.)* Atqui posterior hæc interrogatio satis probat eam fuisse Apostolorum consuetudinem, ut in Spiritus Sancti, perinde ac Christi nomine baptizarent.

Inst. De Samaritanis conversis ita narratur: *Baptizati tantum erant in nomine Domini Jesu: (Act. 8. 16.)* Ergo Apostoli ita in solius Christi nomine baptizabant, ut alias prætermitterent Personas divinas.

Resp. Dist. ant. Id est, solum Christi Baptismum acceperant, non vero confirmationem, conc. id

est, baptizati erant cum solius nominis Christi invocatione, neg.

Itaque totum in æquivocis situm est illud argumentum, & præfatis Scripturæ verbis in sum omnino peregrinum affingit. Ambiguitatem simul & difficultatem tollit solus illius loci intuitus. Ibi enim legitur Petrum & Joannem ad Samaritanos venisse, ut ipsius recens baptizatis manus imponerent, id est, Sacramentum Confirmationis administrarent, hancque rationem affert autor sacer: *Nondum enim in quemquam illorum venerat Spiritus Sanctus, sed baptizati tantum erant in nomine Domini Jesu*; atqui statim patet vocem, *tantum*, referendam esse ad verbum *baptizati*, non autem ad verba subsequenta, *in nomine Domini Jesu*; ita ut obvius ille sit sensus, admirum Samaritanos accepisse tantummodo Baptismum Christi, non vero Spiritum Sanctum per manus impositionem, sive Confirmationem; ex objecto igitur loco perperam colligitur Apostolos cum solius nominis Christi invocatione baptizasse.

Obj. 2°. *Apostoli*, inquit S. Hilarius, *baptizare in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti iussi, tantum in Jesu nomine baptizarunt.* (*Lib. de Synodis, n. 85.*) ergo, &c.

Resp. Dist. ant. in nomine Jesu tantum baptizarunt: si verborum corticem spectes, conc. resp. in nomine Jesu tantum baptizarunt, neg. ant.

Ibi S. Hilarius quosdam refellit, qui contendebant rejiciendam esse vocem, *Consubstantialis*, à Concilio Nicæno consecratam, quia pravam in sensum eam detorquere consuaverant, qui de Christi Divinitate male sentiebant. Offendit S. Doctor non improbandum esse *quidquid vitiosè intelligi possit*, & varia exhibet Scripturarum loca, quorum facilis est abusus. Sic delendum foret, inquit, quod ait Christus, *Pater major me est*, quia illis verbis abutuntur Ariani, ut Patrem

Filio præcellere suadeant. Deinde in exemplum affert Scripturæ textum, ubi Apostoli narrantur *tantum in nomine Jesu baptizasse*; ergo, juxta S. Hilarii mentem, verba illa vitiosum in sensum flecterentur, si quis ea de Baptismate ab Apostolis in nomine Jesu tantum dato intelligeret.

ARTICULUS III.

In quo varix quæstiones ad formam Baptismi pertinentes resolvuntur.

Quæres 1°. quænam sit Baptismi forma à Latinis usurpata.

Resp. hanc in istis verbis consistere: *Ego te baptizo, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*, ut satis probat usus quotidianus, & omnium Ritualium præscriptio. Eam antiquitus observatam constat: qui enim inter Veteres omnium primi hujusmodi formam commemorant, ut sæculo VI Gregorius Magnus in suo Sacramentario, & postea autor Ordinis Romani, iidem eam, non tanquam recens inductam, sed ut præscam, & à majoribus acceptam tradidere. Hanc maximè congruere ex eo patet, quod rectè exprimat causam, tum *Instrumentalem* & *ministerialem*, his scilicet verbis: *Ego te baptizo*; tum principalem, nempe istis vocibus: *In nomine Patris*, &c. tum ipsam Baptismum suscipientis personam, nimirum pronome *te*:

Quæres 2°. utrum omnia hæc verba, *Ego te baptizo*, sint necessaria.

Resp. Pronomen quidem, *ego*, posse absque Sacramenti injuriâ prætermitti, quia continetur in verbo *baptizo*; ceteras autem voces; *baptizo te*; juxta constantem Catholicorum doctrinam, ad Sacramenti veritatem sic pertinere, ut iis ne-

glectis irritum sit: ita, desinente sæculo XII; ab Alexandro III definitum est: *Si quis puerum ter in aqua immerferit in nomine Patris, &c. & non dixerit: Ego te baptizo in nomine, &c. puer non est baptizatus.* (Extra de Bapt. cap. 1. in Decretal. Gregor. IX.) Cur autem designanda sit Ministri baptizantis actio his verbis, *ego te baptizo*, vel aliis similibus, rationem hanc affert S. Thomas: *Quia ablutio hominis in aqua propter multa fieri potest, oportet quod determinetur in verbis formæ ad quid fiat; quod quidem non sit per hoc quod dicitur in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, quia omnia in tali nomine facere debemus? .... & ideo, si non exprimaturs actus Baptismi vel per modum nostrum, vel per modum Græcorum, non perficitur Sacramentum.* (3. part. quæst. 66. art. 5. ad 2.)

Quæres 3°. an valeret Baptismus, si pro numero singulari in nomine adhiberetur pluralis in nominibus Patris, &c.

Resp. tunc irritum fore Baptismus; 1°. quia cum præcepto Christi omniumque sæculorum consuetudine ac disciplina pugnat. Nullam enim reperias Catholicam Baptismatis formam sic enuntiatam: *In nominibus Patris, &c.* 2°. Quia singularis numerus in nomine, &c. naturæ potestatisque divinæ in tribus Personis unitatem significat; pluralis autem numerus in nominibus, &c. naturæ divinæ in tribus Personis distinctionem arguit, ac proinde formæ sensum profors adulterat & invertit: *In uno nomine nos baptizari iussit*, inquit S. Ambrosius, vel quilibet alius autor antiquus.... *Noli mirari quia dixi unum nomen, ubi est una substantia, una Divinitas, una majestas.* (Lib. 2. de Sacram. cap. 7. n. 22.) Ita etiam Augustinus: *In nomine, inquit, non in nominibus. Hi enim tres unum sunt, & hi tres unus est Deus.* (Lib. 2. contra Maximinum, cap. 22. n. 3.)

Quæres 4°. quænam sit Baptismi forma apud Græcos usitata.

Resp. ejusmodi esse: *Baptizatur servus, vel serva Dei, N. in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*; sic eam referunt Arcudius Græcorum rituum peritissimus, (Lib. 1. concord. cap. 8.) Jacobus Coarius, (in notis ad Eucholog.) doctissimus Martene, (Antiq. Rit. lib. 1. cap. 16.) Validam esse hanc Græcorum formam unanimes est Catholicorum sententia, & ratio persuadet. Quoad substantiam enim ad ea non differt, quæ in Ecclesia Latina adhiberi solet; siquidem in utraque exprimitur externa Ministri actio, nempe ablutio, & distincta trium Personarum divinarum invocatio, & persona quæ baptizatur.

Quæres 5°. cur Græci personam Ministri in forma Baptismatis non enuntient, & dicant: *Baptizatur servus Dei*, potius quàm *Ego te baptizo*.

Resp. id ita factum esse ad effugiendum errorem, tum eorum qui in ipsis Ecclesiæ primordiis eo meliorem esse Baptismus existimabant, quo foret à melioribus Ministris consecratus; tum aliorum qui putabant Ministri fidem ad Sacramentum perficiendum necessariam esse; ut igitur schismatis & erroris occasionem removerent, Ministri persona sicut à Græcis quasi seposita. *Græci, inquit S. Thomas, non attribuant actum Baptismi Ministris, ad evitandum antiquorum errorem, qui virtutem Baptismi baptizantibus attribuebant, dicentes: Ego sum Pauli, ego Cephæ.* (3. part. quæst. 66. art. 5. ad 1.)

CAPUT IV.

De Ministro Baptismi.

MINISTER Baptismi generatim ille est qui eum valde confert. Duplex distinguitur; alius dicitur *ordinarius*, qui scilicet jure ordinis sui, & autoritatis à Christo specialiter acceptæ habet baptizandi potestatem; alius appellatur *extraordinarius*, qui non vi sui ordinis, verum ex delegatione tantum vel necessitate Baptismum administrat.

PROBATIO I.

Episcopi & Presbyteri sunt ordinarii Baptismatis Ministri.

Probatur. Illi ordinarii sunt Baptismatis Ministri, quibus officium baptizandi Christus primario & specialiter commisit: atqui Episcopis & Presbyteris Christus, &c. Sic enim jubet: *Euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine, &c.* (Matth. 28. 19.) Atqui mandatum illud, tum ad Apostolos eorumque successores Episcopos, tum ad Christi Discipulos ipsorumque successores Presbyteros, pertinere demonstrat universæ Ecclesiæ usus & Traditio: nisi enim prædicta Christi verba ad simplices etiam Presbyteros spectare intellexisset Ecclesia, per eam Presbyteris licitum non fuisset Baptismi Sacramentum ex officio consecrare: atqui in Ecclesia mos antiquissimus obtinet, ut Baptismum ex officio administrant simplices Sacerdotes. Hinc illud S. Epiphaniï contra Aetium: *Episcoporum Ordo ad gignendos Patres præcipue pertinet; alter (Ordo Presbyterorum) eum Patres non possit, filios Ecclesiæ regenerationis lotionem producit.* (Hæres. 75, n. 4.) Hinc etiam

Eugenius IV in Decreto pro instructione Armenorum: *Minister hujus Sacramenti (Baptismi) est Sacerdos cui ex officio competit Baptizare.* (concl. Labb. tom. 13, pag. 535.)

Dices: Tertullianus sic docet: *Dandi (Baptismi) habet jus summus Sacerdos qui est Episcopus, dehinc Presbyteri & Diaconi, non tamen sine Episcopi autoritate.* (Lib. de Bapt. cap. 17, pag. 230.) S. Hieronymus declarat *sine Episcopi jussione, neque Presbyterum, neque Diaconum jus habere baptizandi.* (Dialog. contra Luciferianos, tom. 4, part. 2, pag. 295.) Porro illi non sunt ordinarii Baptismatis Ministri, qui sine autoritate & jussione Episcopi baptizare quemquam non possunt: atqui, ex Tertulliano & Hieronymo, Presbyteri olim quemquam, &c. ergo, &c.

Resp. Dist. maj. Illi, &c. qui sine autoritate Episcopi quemquam baptizare non possunt ex jure divino, conc. ex jure ecclesiastico, neg. maj. dist. parit. min. Presbyteri olim sine autoritate Episcopi quemquam baptizare non poterant ex jure ecclesiastico, conc. min. non poterant ex jure divino, neg. min.

Reverà quidem, juxta veterem Ecclesiæ disciplinam, non poterant olim Presbyteri sine Episcopi licentiâ Baptismum celebrare. Nam sacris Canonibus cautum erat, ne sine ejus jussu suas functiones exequerentur: quod institutum fuit ad conciliandam Episcopis majorem reverentiam, utque intelligerent populi eos primas præcipuasque partes habere in Ecclesiæ regimine, Presbyteros autem secundas. Cum enim prioribus sæculis baptizandi munus exercerent ipsimet Episcopi, officium illud citra ipsorum licentiam, arripere Presbyteros non decebat; sed inde non sequitur eos vi suæ Ordinationis, & jure divino baptizandi potestatem non habuisse. Id unum concludere licet, nimirum Episcopos officium baptizandi olim sibi reservasse, tum ad majorem Ordinis Episcopalis

commendationem, tum propter Paschatis & Pentecostes festivitatem, quibus præsertim festus Baptismus solemniter administrari solebat. Presbyteris jus competere Eucharistiam consecrandi nonne omnes consentunt? atqui tamen augustissimum illud ministerium exercere sine autoritate Episcopi, Canones olim Presbyteris non permittebant; ex eo quod igitur Presbyteris olim prohibitum fuerit, ne sine Episcopi licentiâ baptizarent, inferri non potest ipsi ex jure divino, visque suæ Ordinationis Baptismum conferendi potestatem non competere.

PROPOSITIO II.

Diaconus Baptismi, etiam solemnis, id est, qui celebratur cum solitis ceremoniis, Minister est, sed extraordinarius.

Probatum Ille Baptismi, etiam solemnis, Minister est extraordinarius, qui ex Ordine suo id habet, ut possit ad solemniter baptizandum delegari, sed in quibusdam tantum occasionibus: atqui Diaconus 1°. vi sui Ordinis potest ad Baptismum solemniter consecrandum delegari. In Pontificali enim Romano Episcopus ad futuros Diaconos sic verba facit: *Diaconum oportet ministrare ad altare, baptizare & prædicare*: atqui nemo dixerit sibi id unum Diaconis concedi, ut privatim in extremæ necessitatis casu baptizare possint. Nam potestas illa non inferioribus Clericis duntaxat, sed & omnibus Laicis competit; per verba autem prædicta, specialis quædam erga Baptismum Diaconis tribuitur facultas, quæ omnibus Laicis non sit communis, ut satis patet; id est, potestas Baptismi solemniter conficiendi: ergo 1°. &c.

2°. Hæc facultas intra quosdam casus extraordinarios coercetur; si enim ad illud munus & officium vulgo adhiberi posset Diaconus, jam ipsum inter & Presbyterum in hac parte nihil

esset discriminis: atqui illud stare nequit cum perpetuo Ecclesiæ usu, quæ Diaconos ad solemniter baptizandum delegare non consuevit, nisi deficientibus, vel absentibus Presbyteris, ut variis definitum est Canonibus: *Diaconos propriam constituimus servare mensuram, nec ultra talem paternis Canonibus deputatum, quidpiantentare permitimus: . . . . . absque Episcopo vel Presbytero baptizare non audeant, nisi prædictis Ordinibus fortasse longius constitutis, necessitas extrema compellat.* (1. part. Decreti Gratiani, cap. 13. *Diaconos. distinct. 93.*) Quod caput depromptum est ex Epist. 9. Gelasii Papæ ad Episcopos Lucaniæ. Sic etiam statuitur: *Constat Baptisma solis Sacerdotibus esse tractandum, ejusque ministerium nec ipsi Diaconis explere licitum est absque Episcopo vel Presbytero, nisi his procul absentibus, ultima languoris necessitas cogat.* (3. part. Decreti, cap. 19. *constat dist. 4. de consecrat.*) Hoc caput desumptum fuit ex Isidoro. *Lib. 2. de officiis, cap. 24.*) Ergo 2°. Diaconus in quibusdam tantum occasionibus extraordinariis ad solemniter baptizandum delegari potest; ergo, &c.

Ex dictis colligendum est, cum hodie non desit copia Sacerdotum, 1°. peccatum esse Parochum qui, citra veram necessitatem, Diaconis solemniter baptizandi licentiam indulget: hujusmodi autem necessitas adesse existimatur si, ægotante Parocho, non suppetat alius Sacerdos qui suam opem commodare possit; item cum multis administrandus est Baptismus, qui sine gravi incommodo differri nequeat: 2°. graviter peccare Diaconum, si absque necessitate, nec ab Episcopo vel Parocho jussus, solemniter baptizandi officium sibi arroget, quia tunc alienum munus usurpat.

PROPOSITIO III.

Homines, tum hæretici, tum etiam non baptizati; possunt Baptismum validè administrare.

Duæ sunt hujus propositionis partes. Priorem jam probavimus in Tractatu de Sacramentis in genere, ubi ratum esse Baptismum ab Hæreticis datum, Sacramentorumque integritatem à fide Ministris non pendere demonstratum fuit.

Prob. pars altera quæ spectat hominès non baptizatos. 1°. Augustinus generatim affirmat valere *Baptismum ubicumque, & à quibuscumque, verbis Evangelicis consecratum.* (*Lib. 7. de Bapt. cap. 53. n. 102. tom. 9. pag. 207.*) 2°. Nicolaus I ad consulta Bulgarorum sic respondet: *A quodam Judæo, nescitis utrum Christiano, an Pagano, multos in patria vestra baptizatos afferitis, & quid de iis sit agendum consulitis: hi profecto si in nomine SS. Trinitatis . . . baptizati sunt, . . . constat eos non esse denuo baptizandos.* (*3. part. Decreti, cap. 24. A quodam Judæo, dist. 4. de consecrat.*) Atqui non statuisset Summus Pontifex minime iterandum esse Baptismum à Pagano datum, nisi eum ut validum habuisset. 3°. In Concilio Lateranensi IV, sub Innocentio III, definitum est *Sacramentum Baptismi, à quocumque ritè collatum, proficere ad salutem, ac proinde ratum esse.* (*Tom. II. Concil. part. I. pag. 143.*) Atqui vox, *quocumque*, omnes hominès, etiam non baptizatos, complectitur. 4°. Concilio Compendiense an. 757 sic pronuntiat: *Si quis baptizatus est à Presbytero non baptizato, & SS. Trinitas in ipso Baptismo invocata fuerit, baptizatus est.* (*Can. 9. tom. 6. Concil. pag. 1696.*) 5°. Denique idem expressè statuit Eugenius IV: *In casu necessitatis, . . . etiam Paganus baptizare potest.* (*Tom. 13. Concil. pag. 533. in decret. pro instruct. Amen.*)

Dices: Gregorius II. ad Bonifacium scribens, hæc habet: *Quos à Paganis baptizatos esse asseruisti, si ita habetur, ut denuò baptizet in nomine Trinitatis, mandamus.* (*3. part. Decret. cap. Quos à Paganis, dist. 4. de consecrat.*) Hujusmodi igitur Baptismum ut nullum habuit Summus ille Pontifex.

Resp. Gregorii II. verba accipienda esse de Baptismo à Paganis dato, qui formam in expressa SS. Trinitatis invocatione constitutam non servaverant. Quapropter jubet Baptismum illum *in nomine Trinitatis* iterandum esse. Et verò numquid credibile est summos Pontifices in re tanti momenti pugnantià decernere? nempe Gregorium II statuere repetendum esse Baptismum à Paganis cum forma præscripta celebratum; Nicolaum autem I, sæculo proximè subsequenti, idem disertè prohibere, ut supra protulimus.

PROPOSITIO IV.

Omnes Catholici Laici, imò & ipsæ mulieres, non validè tantum, sed etiam licitè baptizant, si necessitas urgeat.

Probatur prima pars quæ præcedentis propositionis consecrarium est. Si enim infideles, sive homines non baptizati, validè Baptismum conferant, idem priori jure sibi vindicare possunt omnes Laici Catholici: atqui, ex modo dictis, infideles validè baptizant; ergo, &c. De mulieribus autem ne quid dubii suboriat, vetat universalis Ecclesiæ consuetudo, tum apud Latinos, tum apud Græcos & Orientales recepta. 1°. Quidem apud Latinos, ut constat ex Romanis Pontificibus, Urbano II, & Eugenio IV. Prior sic habet: *Videtur nobis . . . respondendum ut & Baptismus sit, si instante necessitate, femina puerum in nomine Trinitatis baptizaverit.* (*2. part. decret.*)

cap. super quibus, *caus. 30. quæst.* Posterior verò ita declarat: *In causâ necessitatis, non solum Sacerdos & Diaconus, sed etiam Laicus, vel mulier baptizare potest. (In decr. pro instr. Armen.)* 2°. Eadem disciplina apud Græcos obtinet: *Si necessitas urgeat, inquit Gregorius Proto-Syn-cellus, . . . & nullus de Clero in his occurat angustus, Laicus quilibet, sive vir, sive femina, baptizare potest. (In Epitome divinarum Mysteriorum.)* Idem docet Jeremias Patriarcha Constantinop. in responsione ad Wittenberg. & alii. (*Vid. Arcud. de consens. utriusque. Eccles. lib. 1. cap. 11.*)

Prob. secunda pars, nempe Catholicos omnes Laicos, etiam licitè baptizare, si necessitas urgeat: quod enim validè sit, licitum est si fiat ex caritate, utque in extremâ necessitate alterius saluti consulatur: atqui Laicos omnes Catholicos validè baptizare probavimus, idque agunt, urgente necessitate, ut proximi salutem in tuto collocent; ergo Baptismum etiam licitè conferunt. Absurdè enim prorsus diceretur peccare hominem, cum proximo in extremum periculum adducto auxilium præbet quod potest. Hinc illud S. Hieronymi: *Si necessitas cogit, scimus etiam licere Laicis baptizare. (Dialog. advers. luciferianos, tom. 4. part. 2. pag. 295.)* Quinimò ream perditum hominis Laicum declarat Tertullianus si, ubi instat necessitas, suo baptizandi jure non utatur: *Dandi Baptismi, inquit, etiam Laicus jus est. . . . Laicus reus erit perditum hominis, si superederit præstare quod liberè potuit. (Lib. de Bapt. cap. 17. pag. 231.)*

Solvuntur objecta.

Objicies 1°. Illi soli baptizare possunt, quibus hanc potestatem dedit Christus: atqui solis Apostolis, vel ad summum eorum in Sacerdotio successoribus baptizandi potestatem Christus contulit,

ipsis ita imperando: *Euntes, &c.* ergo soli Apostoli & Sacerdotes, minimè verò Laici, baptizare possunt.

Resp. Dist. min. Christus solis Apostolis & Sacerdotibus baptizandi potestatem contulit, tanquam Ministris ordinariis, conc. min. excludendo quemlibet alium, etiam in necessitatis casu, neg.

Re quidem verâ Christus solis Episcopis & Sacerdotibus ordinarium Baptismatis ministerium commisit; sed non idcirco quoslibet alios ab illius Sacramenti administratione repullos voluit, etiam in necessitatis articulo. Ex Actis enim Apostolicis constat à Philippo baptizatos fuisse Eunuchum Candacis Reginae & Samaritanos: atqui tamen Philippus erat tantummodò Diaconus; prædicta igitur verba non ita Apostolos spectant, ut alios quoscumque à baptizandi munere excludant: id autem posse Laicos, ubi necessitas adest, ex perpetua Ecclesiae Traditione cognoscimus.

Obj. 2°. Cur Laici in casu necessitatis baptizare possint, hæc afferri solet ratio, quod Sacramentum illud sit prorsus necessarium: atqui ista ratio nulla est: Sacramentum enim Pœnitentiæ ejusdem est necessitatis pro iis qui post Baptismum peccata mortalia commiserunt; illud tamen Laici nunquam conferre possunt; ergo, &c.

Resp. Neg. min. ejusque probationem. Falsum quippè est tantæ necessitatis esse Pœnitentiæ Sacramentum, quantæ est Baptismus. Illud enim in adultis suppleri potest per contritionem caritate perfectam; idem vero dici non potest de Baptismate, saltem respectu infantium. Si autem quæsieris cur Deus noluerit ut, ingruente necessitate, Sacramentum Pœnitentiæ, quemadmodum Baptismus, ab omnibus etiam Laicis, administrari posset; respondeo relapsis qui adoptionis gratiam præpererunt, suisque criminibus polluerunt, non provideri debuisse sicut iis qui eam nunquam accepere: neque enim patitur justitiæ divinæ ratio,

tam facilem esse ad reconciliationem justificationemque reditum, quam facilis fuerat ad primam gratiam accessus.

Obj. 3°. Veteres à baptizandi ministerio excludunt feminas: *Non permittitur mulieri*, inquit Tertulianus, *in ecclesia loqui, sed nec docere, nec tingere.* (Lib. de velandis virginibus, cap. 9.) S. Epiphanius: *Maria cui tantus honor est habitus, ut gremio suo Dei Filium exciperet, . . . ne baptizandi quidem potestas est illi facta.* (Hæres. 79. n. 3.) Idem sic tradit Concilium Carthag. IV: *Mulier baptizare non præsumat.* (Can. 100. tom. 2. Concil. pag. 1207.)

Resp. Dist. ant. Veteres excludunt feminas à baptizandi ministerio quod patam & solemniter in Ecclesia exerceatur, conc. à baptizandi ministerio quod privatim, & urgente necessitate, exerceatur, neg.

Antiqui enim Patres eodem modo feminas à baptizandi munere removeant, quos eas à docendi functione excludunt: atqui mulieribus veritum quidem esse affirmant, ne publicum docendi ministerium sibi assumant, ut sic prohibet Apostolus: *Mulieres in Ecclesiis taceant.* (1. Cor. 14. 34.) Sed nullus unquam Veterum dixit, vel existimavit, mulieribus licitum non esse quempiam doctrinâ sacrâ imbuere. Aquila enim & uxor ejus Priscilla Judæo, cui nomen *Apollo*, & qui erat *vir eloquens & potens in Scripturis*, ... *diligentius exposuerunt viam Domini*; (Act. 18. v. 24. & 26.) ergo nec ea mens fuit Patribus, ut feminis illicitum esse dicerent quempiam privatim & in necessitatis articulo baptizare.

Hunc esse genuinum Tertulliani, Epiphani & Concilii Carthaginensis sentum, ex ipsorum verbis apertum est: nam 1°. *non permittitur mulieri*, inquit Tertulianus; *in Ecclesia docere, nec tingere*; id est, in publico & solemnî fidelium conventu. 2°. S. Epiphanius objectis verbis ista præ-

mittit: *Si mulieribus . . . . canonicum quiddam præstare in ecclesia liceret, nulli potius quam Mariæ illud . . . . committi . . . . officium debuit, tantus honor, &c.* Ibi sanè agitur de ministerio publico quod in Ecclesia exerceatur: 3°. Concilium Carthaginense sic decernit: *Mulier, quamvis docta & sancta, viros docere in conventu non præsumat*; (Can. 99.) ergo cum additur: *Mulier baptizare non præsumat*, (Can. 100.) hæc prohibitio intelligenda est de Baptismo qui *in conventu*, id est, solemniter celebretur, ut observat Binius.

Quæres 1°. ubi in necessitatis casu plures sunt qui baptizare valeant, quis inter eos ordo servari debeat

Resp. cum Rituali Romano, antefendum esse Sacerdotem Diacono, Diaconum Subdiacono, Clericum Laïco, virum femina; quia æquum est ut ille aliis anteponatur, qui minus ab eo distat, quem Christus ordinariâ Baptismatis Ministerium instituit, nimirum Sacerdotem. Mulier tamen antefenda est viro, 1°. si Baptismi formam teneat quam vir nesciat, 2°. si partus difficilis sit & laboriosus, necdum fœtus omnino editus, ut parturientis pudori consulatur.

Quæres 2°. utrum, nullâ urgente necessitate, liceat extra Ecclesiam baptizare.

Resp. id prohiberi à Concilio Vientiensi sub Clemente V: *Præsenti prohibemus edicto, ne quis . . . . in aulis vel cameris, aut aliis privatis domibus . . . aliquos, nisi Regum vel Principum . . . liberi exiterint, aut talis necessitas emerferit, propter quam nequeat ad Ecclesiam absque periculo . . . accessus haberi, audeat baptizare.* (Lib. 3. Clementin. tit. 15. cap. unic.) Qui sine expressa Episcopi licentia infantem domi baptizant, multis in Dioccesibus subjacent excommunicationi, ut ostendit Gibert. (Consult. 10. de Bapt.)

Quæres 3°. an possunt parentes suos liberos baptizare.

Resp. posse & debere, si mortis periculum immineat, nec alius adstet qui baptizare queat: cum enim premit necessitas, nullus à Baptismatis ministerio excluditur. Hoc autem officium exercere non debent parentes, nisi extremâ necessitate compulsi, propter affinitatem spiritualem quæ per Baptismum contrahitur inter patrem & matrem baptizati, & quæ Matrimonii usum impedit, nisi Ecclesiæ dispensatio intervenerit. Hæc autem cognitio spiritualis locum non habet, ubi adest summa necessitas.

CAPUT V.

De subjecto Baptismi.

SUBJECTUM Baptismi dicitur quisquis ad illum recipiendum est idoneus; talis est autem omnis & solus homo: nullus est enim qui ex generatione carnali peccatum originale non traxerit, ad quod expiandum institutus fuit Baptismus. Distinguemus 1°. de infantium, 2°. de adultorum Baptismate.

ARTICULUS PRIMUS.

De infantium Baptismo.

Hic tria in disputationem veniunt; primum, utrum infantibus Baptismum conferre liceat & expediat; secundum, an baptizari debeant infantes, tum in utero materno inclusi, tum monstruosi, tum expositi; tertium, an licitum sit infidelium parvulos, invitis parentibus, baptizare

PARAGRAPHUS.

PARAGRAPHUS PRIMUS.

Utrum infantibus Baptismum conferre liceat & expediat.

Vanum esse & irritum Baptismum infantibus datum contendunt *Anabaptistæ*, quorum secta orta est anno 1522, & parentem habuit Nicolaum *Stork*, qui primum Lutheri partes amplexus, ab eo postea deficit. Ita dicti sunt quod Baptismum parvulis administratum iterare soleant, cum ad pubertatis annos pervenerint. Nomen enim, *Anabaptistæ*, ex duobus vocabulis Græcis coalescit, nempe *ανα* iterum, & *βαπτισμα*, id est, mergo vel baptizo. Michael Servetus in fine libri de regeneratione puerorum Baptismum vocat horrendam abominationem. Hanc hæresim XII sæculo jam præformaverat *Petrus de Bruis*, cujus sectatores appellati sunt *Petrobruffiani*; dicti sunt etiam *Henriciani*, ab Henrico quodam *Petri de Bruis* discipulo.

PROPOSITIO.

Infantes validè & licitè baptizantur.

Probatur 1°. Illi validè & licitè baptizantur, ad quos pertinet ista de suscipiendo Baptismate lex à Christo imposta: *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu Sancto, non potest introire in Regnum Dei*: (*Joan. 3. 5.*) atqui lex illa infantes perindè ac adultos involvit, tum quia generalis est, tum quia ad eos omnes spectat, qui obtinendo cœlesti Regno sunt idonei: tales autem sunt parvuli, ut sic testatur Christus: *Sinite parvulos, & nolite eos prohibere ad me venire; talium est enim Regnum Cœlorum*: (*Matth. 19. 14.*) ergo, &c. Nec audiendi sunt qui reponunt parvulos de quibus loquitur Christus, rationis usum.

Tom. III.

S